

महतो रजसो मध्ये महार्णवमस्य वै । विरजस्को महाबाहुरचरं ब्राह्मणं विदुः ।
 आत्मरूपप्रकाशेन तपसा संवृतः प्रभुः । त्रिकमाच्छाद्य कालान्तु ततः सुष्वाप सस्तदा ।
 पुरुषो यज्ञ इत्येवं यत् परं परिकीर्तितं । यच्चान्यत् पुरुषाख्यन्तु तत् सर्वं पुरुषोत्तमः ।
 ये च यज्ञपरा विप्राश्चत्विजा इति संज्ञिताः । आत्मदेवपुरा भूता यज्ञेभ्यः श्रूयतां तदा ।
 ब्रह्माणं परमं वक्तादुद्गातारश्च सामगं । होतारमथ चाध्वर्युं बाहुभ्यामसृजत् प्रभुः ।
 ब्रह्मणो ब्राह्मणत्वाच्च सप्रस्तारश्च सर्वशः । तन्मित्रावरुणं सृष्ट्वा प्रतिष्ठातारमेव च ।
 उदरात् प्रतिहर्तारं होतारश्चैव भारत । अध्यापकमथोह्यां नेष्टारश्चैव भारत ।
 पाणिभ्यामथ चाग्नीध्रं ब्रह्मण्यश्चैव यज्ञियं । ग्रावाणमथ बाहुभ्यां सुनेतारश्च याज्ञिकं ।
 एवमेवैष भगवान् षोडशैतान् जगत्पतिः । प्रवक्तृन् सर्वयज्ञानामृत्विजोऽसृजदुत्तमान् ।
 तदेष वै यज्ञमथः पुरुषो वेदसंज्ञितः । वेदाश्च तन्मयाः सर्वे साङ्गोपनिषदक्रियाः ।
 स्वपत्येकार्णवे चैव यदाश्चर्यमभूत् पुरा । श्रूयते तद्यथावृत्तं मार्कण्डेयोऽनुभूतवान् ।
 जीर्णो भगवतस्तस्य कुचावेव महामुनिः । बह्वर्षसहस्रायुस्तस्यैव वरतेजसा ।
 इति तीर्थप्रसङ्गेन पृथिवीतीर्थगोचरः । आश्रमानपि सर्वान् तीर्थान्यायतनानि च ।
 देशान्नाद्याणि चित्राणि पुराणि विविधानि च । जपहोमरतः चान्तस्तपो धारमुपाश्रितः ।
 मार्कण्डेयस्ततस्तस्य शनैर्वक्तादिनिःसृतः । निष्क्रामन्तं न चात्मानं जानीते देवमायया ।
 निष्क्रान्तस्तस्य वदनादेकार्णवमथो गतः । सर्वतस्तमसा च्छन्नं मार्कण्डेयो निरीक्षते ।
 तस्योत्पन्नं भयं तीव्रं संशयश्चात्मजीविते । देवदर्शनसंदेहो विस्मयश्चागमत् परं ।
 स चिन्तयति मध्यस्थो मार्कण्डेयोऽभिगच्छितः । किंस्त्रिंशद्वेदियं चिन्ता मोहः स्वप्नोऽनुभूयते ।
 व्यक्तमन्यतमो भाव एतेषां भविता मम । न ह्यदृशमसंक्रियमयुक्तं सत्यमर्हति ।
 नष्टचन्द्रार्कपवनश्चन्द्रपर्वतभूतलः । कतमः स्यादयं लोक इति चिन्ताव्यवस्थितः ।
 अपश्यच्चापि पुरुषं शयानं पर्वतोपमं । तोयार्द्रमिव जोमूतं मध्ये मग्नं महार्णवे ।
 तपन्तमिव तेजोभिर्भास्वन्तमिव वर्चसा । जायन्तमिव गाम्भीर्याच्छसन्तमिव पन्नगं ।
 स देवं द्रष्टुमायाति को भवानिति विस्मयात् । तथैव च शनैर्भूयो मुनिः कुचिं प्रवेशितः ।
 स प्रविष्टः पुनः कुचौ मार्कण्डेयः सुनिश्चितः । तथैव चरते भूयोऽविजानन् स्वप्नदर्शनं ।
 स तथैव यथा पूर्वं पृथिवीमटते पुनः । तीर्थस्थानानि पुण्यानि वोचन्नायतनानि च ।
 क्रतुभिर्यजमानांश्च समाप्तवरदक्षिणैः । पश्यते देवकुचिस्थान् यादवजूकान् द्विजोत्तमान् ।
 सदृत्तमाश्रिताः सर्वे वर्णा ब्राह्मणपूर्वकाः । चत्वारश्चाश्रमाः सम्यग्ययोद्विष्टपदानुगाः ।
 वर्षाणां शतसाहस्रं मार्कण्डेयो महामुनिः । विचरन् पृथिवीं हृत्तन्त्रं न च कुक्ष्यन्तमैवत ।
 ततः कदाचिदथ वै पुनर्वक्तादिनिःसृतः । सुप्तं न्यप्रोधशाखायां बालमेकं निरीक्षते ।
 यथैवैकार्णवजले नोहारेणावृत्तान्तरे । अव्यक्तभीषणे लोके सर्वभूतविवर्जिते ।